

Pluges daurades

Agost. Cau foc sobre l'asfalt a les ciutats del Mediterrani i treuen foc per la boca les bèsties en nits de festa. I per l'analogia del foc amb el sol i l'or em fan pensar en Dànae i la famosa –per altres connotacions– pluja daurada.

La jove Dànae va ser empresonada pel seu pare perquè l'oracle va predir que engendraria un fill que el mataria. I per tenir-ho tot controlat i no perdre el poder, tots trobem sempre aquestes solucions d'urgència (i desesperació?): tancar, tapar, cobrir, amagar. Quan més amenaçats ens sentim, més blindat ha d'estar el tema, com si ofegant-lo, desaparegués. El rei, Acrisi, va fer

cabàs Nil avall. Osiris, per un engany del seu germà Seth, naufragarà sense rumb pel Nil dins un sarcòfag mentre la deessa Isis el cerca, desconsolada. Allunyar el que no vols i que sempre retorna.

Al final de la nostra història sobre Dànae, tal com l'oracle havia predit, Perseu va matar el seu avi sense voler en la celebració d'uns jocs, amb el llançament d'un disc. La força del destí.

En el món de l'art les representacions de Dànae són fàcils d'identificar perquè aquesta iconografia de la pluja daurada queda fixada des dels inicis, i ja la trobem en la ceràmica grega. A final de l'edat mitjana es vincularà Dànae amb la Mare de Déu, com a dona que ha pogut concebre sense la intervenció directa d'un home, només en contacte amb la divinitat. El Renaixement fa reviure el mite clàssic però serà en el manierisme que es produirà un canvi significatiu: Dànae passarà a simbolitzar la rendició davant l'or literal, és a dir, de les monedes, allunyant-nos així de la profunditat simbòlica original.

Per aquest motiu apareix en els quadres (de Tiziano i Tintoretto, per exemple) la figura d'una serventa que ajuda la princesa a recollir els diners que cauen del sostre. El rococó utilitzarà el tema des d'un vessant eròtic, fent èmfasi en les corbes del cos nu. En el mateix sentit la veiem en aquesta obra del francès Léon-François Comerre, molt a començament del segle XX, en què el gest, els llargs cabells, l'obertura i la insinuació ens n'ofereixen una imatge molt sensual.

Per construir una cambra subterrània de bronze per aïllar la filla. Molts contes de fades tenen presons com aquesta. Però no hi ha mur ni metall que es resisteixi als poders divins, i Zeus, déu del cel, va fecundar-la igualment en forma de pluja d'or que va regalimar per una esquerda. És la pluja fertilitzadora del cel sobre la terra que trobarem en totes les tradicions, fent brollar les llavors plantades en la part invisible. La vida no s'atura, i ningú pot trencar els cicles, ni reis, ni déus.

Quan es va descobrir que existia un fill (Perseu), l'amenaça ja tenia cos i per continuar fugint de la premonició, el monarca va voler allunyar-los, tancant mare i nadó en un cofre que es va llançar al mar. Aquest passatge ens recorda altres personatges mítics, com el bíblic Moisès i l'egipci Osiris. A Moisès, el nascut de les aigües –germà de Ramsès nascut de Ra, el sol–, el posaran en un

I aquí ens hem quedat. Perquè estem encallats en el sentit banal, material, econòmic, utilitari i productiu de les coses i no en podem valorar el sentit profund: la pluja com a benedicció divina, tant per la natura com per nosaltres, com a llum, com a revelació. Abans els déus fertilitzaven la terra i això permetia la vida. Ara l'or és el déu que, suposadament, permet comprar-ho tot. Voleu dir? *

'Pluja d'or' ('Pluie d'or'), pintat per Léon-François Comerre cap al 1908
ARXIU

Ateneus: un dels pilars del país

Els ateneus van néixer al segle XIX i han estat un pilar fonamental en la defensa de la llengua, la cultura i la identitat del país, sobretot perquè fins que no va arribar la democràcia i l'administració s'hi va posar, tota la feina de conservar el nostre patrimoni físic i immaterial es va fer sota l'aixopluc de les desenes d'ateneus escampats pel país.

Sota el nom *ateneu* avui s'hi troben no només les entitats anomenades ateneus, també els casinos, casals, centres, foment, lluisos..., tot centres interclassistes, populars i que estan en contacte amb la comunitat més pròxima, que fan activitats di-

verses, tant de caràcter social com educatives, culturals i esportives.

Els ateneus estan sustentats pels seus socis, que han mantingut en el decurs dels anys els esdeveniments culturals arreu del país. Als ateneus s'ha d'agrair el naixement i la consolidació del teatre amateur, el manteniment de la sardana i els balls tradicionals, els concursos literaris, les bandes de música i biblioteques històriques. Encara que el nom sigui antic, els ateneus són més moderns que mai i avui conti-

ATENEUS: CULTURA I LLIBERTAT ASSOCIACIONISME A LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA
Ramon Arnabat i Xavier Ferré

Editorial: Federació d'Ateneus de Catalunya
Barcelona, 2016
Pàgines: 416
Preu: 25 euros

nuen mobilitzant centenars de milers de persones de totes les edats.

La Federació d'Ateneus de Catalunya –que agrupa 174 ateneus i uns 100.000 socis– acaba d'editar un llibre amb la història dels ateneus catalans, una història que encara no s'havia explicat mai. Aquesta és la narració de l'aportació d'aquests centres no només a "la formació intel·lectual de les classes subalternes" del nostre país sinó també a "la tasca culturitzadora i polititzadora de les classes populars". La societat civil catalana deu molt als ateneus que avui, sovint eclipsats per les activitats municipals de cada poble de Catalunya, continuen al peu del canó sense defallir i sustentant el pes de la història. *